

STRUČNÝ VÝVOJ UMĚLECKÉHO ŠKOLSTVÍ V ČESKÝCH ZEMÍCH

Vyučování uměleckým oborům, zejména hudbě, má v naší zemi bohatou tradici. Jeho počátky spadají až do 17. století, kdy vyučování bylo záležitostí kantorů – učitelů, kteří měli zároveň povolání muzikantské. Vytvářeli ze svých žáků orchestry, které se často stávaly základem pro vznik zámeckých kapel, mnohdy světově proslulých. Tato kantorská minulost je významnou kapitolou v naší historii, neboť v 18. století dala vyrůst bohaté muzikantské tradici. Následující 19. století pak bylo ve znamení slávy českých hudebníků a skladatelů po celé Evropě. Od té doby se traduje: co Čech, to muzikant.

Od poloviny 19. století začínají vznikat hudební, taneční a další umělecká učiliště. Rozvíjelo se i domácí vyučování, pro které nebylo třeba žádného povolení. Teprve ústavní listina z roku 1920 přinesla nad soukromým vyučováním odborný dozor. Organizace vyučování, obsah učiva, složení učitelských sborů a finanční zabezpečení uměleckých škol bylo však v období tzv. první republiky velmi nejednotné. K organizačnímu, správnímu a pedagogickému sjednocení městských, církevních a spolkových uměleckých škol došlo až po roce 1945.

V roce 1951 byly všechny školy zestátněny a od tohoto data byly řízené a metodicky vedené centrálně ministerstvem školství. Důležitým mezníkem pro umělecké vzdělávání byl prosinec roku 1960, kdy vstoupil v platnost nový školský zákon č. 186 Sb., z 15. 12. 1960, podle kterého byla zajištěna organizace uměleckého školství tak, že jednotlivé stupně a druhy škol na sebe logicky navazovaly. Dětem tak bylo umožněno vzdělávat se v těchto uměleckých školách od předškolních let až po dospělost ve čtyřech na sobě navazujících stupních:

- základní – **Lidové školy umění (LŠU)**, později přejmenované na **Základní umělecké školy (ZUŠ)** se čtyřmi obory – hudebním, výtvarným, literárně dramatickým a tanečním
- střední – uměleckoprůmyslové a pedagogické školy
- vyšší odborné – konzervatoře, výtvarné školy
- vysokoškolské – vysoké školy uměleckého a pedagogického zaměření

Tato struktura uměleckého vzdělávání má velké přednosti, nebyla dosud nikde překonána a je předmětem obdivu především v zahraničí. Nutno uvést, že všechny tyto školy jsou zcela nebo z převážné části financovány ze státního rozpočtu.

Od školního roku 1980/1982 dochází na lidových školách umění k výraznější diferenciaci výuky podle nadání a zájmu žáka. Vznikly dvojí učební osnovy s odlišnou náročností

1. pro žáky orientované na zájmovou činnost
2. pro žáky směřující k dalšímu odbornému studiu na uměleckých a pedagogických školách.

Lidové školy umění byly v roce 1990 přejmenovány na **Základní umělecké školy (ZUŠ)**. Půl století vychovávají a připravují své žáky k přijímacím zkouškám na střední školy uměleckého nebo pedagogického zaměření, ale také se výrazně podílejí na kulturním dění v místech svého působení. Dalším velkým kladem a úkolem těchto škol je také to, že dětem umožňují smysluplné a účelné využití volného času a všestranným způsobem rozvíjejí a kultivují jejich osobnost, umělecký růst a estetický rozhled.

Výzkum a zkušenosti potvrzují, že „výchova uměním“ v dětech nejlépe rozvíjí většinu pozitivních vlastností, které jsou nezbytné pro jejich úspěšnou orientaci v moderní společnosti. Umělecké vzdělávání dětí v ZUŠ má velký vliv na jejich tvořivost, která není využívána pouze v uměleckých oborech, ale i v jiných oborech, které zdánlivě s uměním nesouvisí. Tyto děti se lépe učí jazyky, technické a matematické předměty, umějí dobře komunikovat, mají dokonalé vystupování.

Umělecká tvorba je dlouhodobě nejuznávanější, nejžádanější a nejznámější produkt české země ve světovém povědomí. Naprostá většina našich světově uznávaných umělců a uměleckých řemeslníků získala základy svého uměleckého vzdělání právě v základních uměleckých školách.

Fenomén českého základního uměleckého školství je svým rozsahem, kvalitou odborného zázemí a přístupností všem dětem významnou složkou ve formování kulturně civilizační úrovně budoucí generace českých občanů. To zavazuje současnou i příští generaci v této tradici pokračovat.